

ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОГЛЯДУ ЗА ФАКТОМ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ ТА БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ¹

TACTICAL PECULIARITIES OF THE INVESTIGATION ON THE ILLEGAL WEAPON HANDLING AND AMMUNITION

Волобоєв А.О., аспірант

Донецький юридичний інститут МВС України

Статтю присвячено аналізу та узагальненню результатів наукових досліджень і правозастосовної практики щодо тактичних особливостей огляду місця події за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами. Визначено низку умов, які впливають на діяльність слідчого при провадженні цієї слідчої (розшукової) дії: позитивні створюють передумови для своєчасного, повного, планомірного та об'єктивного огляду; негативні, пов'язані з непрофесійністю слідчого та окремих учасників огляду, протидією зі сторони захисту та тактичними ризиками; змішані зумовлені як позитивним, так і негативним характером.

Наголошено на врахуванні цих умов для нейтралізації можливих негативних наслідків, які перешкоджають огляду, знижують якість його проведення і для посилення впливу сприятливих умов.

Встановлено основні тактичні цілі і завдання огляду місця події за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами. Акцентовано увагу на врахуванні інформаційного складника ситуації, в якій проводиться слідча (розшукова) дія. Слідчий, ґрунтуючись на отриманій інформації, відтворює модель події кримінального правопорушення, формує вірогідні висновки, які є оптимальними для ситуації, що склалася, та приймає подальші тактичні рішення. З огляду на це здійснено аналіз кожного етапу огляду місця події. Визначено їх основні тактичні особливості. Рекомендовано в обов'язковому порядку застосовувати окремі тактичні прийоми.

На підставі вивчення матеріалів кримінальних проваджень за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами з'ясовано основні тактичні та процесуальні помилки й прорахунки слідчого під час проведення огляду місця події.

Ключові слова: огляд місця події, тактика огляду, розслідування незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами, діяльність слідчого, криміналістичні рекомендації.

The disclosure and investigation of the illicit weapon handling and ammunition are directly dependent on the proper tactical inspection of the scene. It is during this investigative (searching) action that the detection, recording, seizure, and often the investigation of the criminal offense traces, which are the most important sources of evidential information about the circumstances of committing the criminal offense and the persons involved, take place.

Forensic literature contains a great deal of research on the issue of scene. However, during the study of modern investigative practice, it was found that during the examination of the scene due to errors of procedural and tactical nature, the investigator had various difficulties in collecting and evaluating evidence, which, in turn, adversely affected the final result.

This is facilitated by both poor forensic training of investigators and operatives, and an underestimation of the significance of this investigative (searching) action. Therefore, in order to increase the effectiveness of investigations into the misuse of weapon and ammunition, there was an urgent need to improve the forensic recommendations regarding the organization and tactics of the inspection of the scene.

The article analyzes and summarizes the results of scientific research and law enforcement practices regarding the tactical features of the scene inspection of the illegal weapon handling and ammunition. A number of conditions that influence the activity of the investigator during the conduct of this investigative (search) action have been determined. Emphasis is placed on taking these conditions into account to counteract the potential adverse effects that impede the review, reduce the quality of its conduct, and to enhance the impact of favorable conditions.

The main tactical goals and objectives of the scene inspection of the illegal weapon handling and ammunition have been established. Emphasis is placed on the information component of the situation in which this investigative (search) action is conducted. An analysis is made of each stage of the scene inspection. Their basic tactical features are determined. It is recommended that you use certain tactical techniques without fail.

Key words: scene inspection, review tactics, investigation the illegal handling weapon and ammunition, investigator's activity, forensic recommendations.

Постановка проблеми. Розкриття і розслідування незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами знаходяться в прямій залежності від правильного тактичного проведення огляду місця події. Саме під час цієї слідчої (розшукової) дії відбувається виявлення, фіксація, вилучення, а нерідко і дослідження слідів кримінального правопорушення, які є найважливішими джерелами доказової інформації про обставини вчинення кримінального правопорушення та причетних до цього осіб.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Криміналістична література містить значну кількість досліджень з проблематики огляду місця події (зокрема, найбільший вклад зробили такі відомі вчені-криміналісти як Р.С. Белкін, О.Я. Баєв, В.О. Коновалова, В.Г. Лукашевич, Є.Д. Лукянчиков, М.В. Салтєвський, М.О. Селіванов, В.Ю. Шепітько, М.П. Яблоков та інші). Такими ж питаннями при розслідуванні незаконного обігу об'єктів озброєння займалися Г.О. Бойко, О.М. Вдовін, В.В. Войнов, А.В. Втюрін, В.В. Єфіменко, І.В. Капустіна, С.П. Мельниченко, О.А. Мокринський, С.Г. Павліков, І.Ю. Рагулін, В.А. Саморока, О.С. Тарасенко, Є.С. Тесленко, М.П. Тюлькін, В.С. Шаповалова, М.В. Щеголева.

Під час вивчення сучасної слідчої практики було встановлено, що при проведенні огляду місця події через допущені помилки процесуального і тактичного характеру у слідчого виникали різного роду труднощі в збиранні та оцінці доказів, що, у свою чергу, негативно впливало на кінцевий результат. Цьому сприяє як слабка криміналістична підготовка слідчих і оперативних працівників, так і недооцінювання значимості цієї слідчої (розшукової) дії. Тому для потреб сучасної слідчої практики необхідно більш детально вивчити питання організації й тактики проведення огляду місця події за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами, що і є метою статті.

Виклад основного матеріалу. Невідкладність огляду місця події за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами виникає у 68.3% випадків. Згідно з ч. 3 ст. 214 КПК України [1] саме ця слідча (розшукова) дія є єдиною, яку законодавець дозволяє проводити до внесення відомостей до ЄРДР. Це пов'язано з тим, що огляд місця події надає можливість слідчому якнайшвидше ознайомитись з обстановкою місця події, повно зрозуміти сутність розслідуваного кримінального правопорушення та не допустити втрати відомостей, що мають значення для кримінального провадження.

¹ Під зброєю та бойовими припасами автор розуміє лише ручну вогнепальну зброю та бойові припаси до неї.

Рационально у цьому контексті висловлена думка Л.В. Віницьким [2, с. 253–259], А.І. Дворкіним [3, с. 253–259], О.А. Мальцевим [4, с. 3–10], А.Ф. Облаковим [5, с. 3–74] та іншими. Усі вони зазначають, що тактика огляду місця події багато в чому залежить від психологічної готовності слідчого до проведення цієї слідчої (розшукової) дії та визначається з урахуванням обставин вчиненого кримінального правопорушення, передусім, характером і умовами сформованої обстановки на території, яку необхідно оглянути.

За результатами дослідження з'ясовано, що саме огляд під час розслідування незаконного поведіння зі зброєю та бойовими припасами є найбільш ефективною і результативною слідчою (розшуковою) дією при дотриманні основних тактичних положень його проведення, а також вибору найбільш оптимальних у кожному конкретному випадку тактичних прийомів і рекомендацій, враховуючи і особливості, що зумовлені та детерміновані низкою умов. Такими умовами є:

Позитивні, що полегшують діяльність слідчого, створюючи передумови для своєчасного, повного, планомірного та об'єктивного огляду. До них можна віднести:

- можливість швидко отримувати інформацію про кримінальне правопорушення, адже здебільшого злочинця затримано за «гарячими» слідами;

- можливість швидко отримати відомості, які характеризують особу злочинця; виявити, зібрати, зафіксувати та зовнішньо дослідити речові докази та інші сліди кримінального правопорушення;

- обмеженість кола учасників СОГ, що дозволяє уникнути розголошенню відомостей розслідування, впливу з боку «прихильників» затриманої особи, що забезпечує безконфліктний та планомірний процес огляду;

- можливість більш ефективно використовувати організаційну, технічну та спеціальну допомогу учасників СОГ, зокрема спеціаліста;

- можливість швидко отримувати (збирати) інформацію, що становить оперативний інтерес;

- за результатами огляду швидко та ефективно організувати розслідування, обравши найоптимальніший напрям та коло необхідних слідчих (розшукових) дій, що дозволяє в найкоротші строки розкрити кримінальне правопорушення.

До умов, які негативно впливають на діяльність слідчого можна віднести:

- непрофесійність слідчого та окремих учасників огляду з суб'єктивних та/чи об'єктивних причин. Суб'єктивними причинами є відсутність практичного досвіду щодо огляду та вилучення об'єктів озброєння; низький рівень кваліфікації спеціаліста; можливість допустити «зафіксовану» помилку; трудомісткість самої процедури; відсутність необхідних знань, умінь та навиків із вилученням окремих слідів кримінального правопорушення та подальшого їх направлення на експертне дослідження; недосвідченість окремих учасників огляду тощо. Об'єктивні причини, пов'язані з вибором та застосуванням необхідних науково-технічних засобів.

- проблеми зі своєчасним залученням понятих, пов'язані з проведенням огляду у віддалених місцях, у темний час доби, з відмовою громадян тощо;

- відсутність очевидців злочинної діяльності, що зумовлено її латентним характером;

- неповний склад СОГ, зокрема відсутня можливість залучити спеціаліста, за необхідністю кінолога зі службовою собакою;

- обмеженість у виявленні додаткових слідів кримінального правопорушення;

- конфліктність та іноді небезпека під час слідчої (розшукової) дії з огляду на обстановку, що складається на місці події;

- поінформованість затриманої особи про процесуальний порядок розслідування кримінальних проваджень, реалізації тактичних прийомів слідчих (розшукових) дій, що супроводжується: 1. підвищеною активністю або пасивністю та бездіяльністю, що може вплинути на реалізацію огляду; 2. активною чи пасивною протидією, що може проявлятися: в знищенні слідів кримінального правопорушення; в приховуванні реальних меж місця події та взаємозв'язку з іншими збройними кримінальними правопорушеннями; в приховуванні інших слідів та речових доказів, що мають доказове значення; в небажанні сприяти слідству з власних причин; у спрямуванні слідства хибним шляхом;

- спроба психологічного тиску на понятих з боку затриманої особи, що залякує їх та викликає бажання не співпрацювати зі слідством;

- виявлення безхазяйних об'єктів озброєння, відсутність додаткових слідів кримінального правопорушення та можливості отримання інформації оперативного характеру.

До змішаних умов, що як позитивно, так і негативно впливають на проведення огляду, варто віднести:

- обмеженість території місця події, що співвідносить з місцем злочину. Це ускладнює встановлення реальної меж протиправної події, масштаби злочинної діяльності, процес виявлення, збирання та дослідження інших слідів та речових доказів;

- наявність об'єктів озброєння обумовлює «народження» ключового речового доказу у кримінальному провадженні. Це предмети підвищеної небезпеки, що вимагають від слідчого більш професійного та тактично-правильного підходу до їх вилучення з дотриманням правил безпеки та унеможливити втрати інших слідів кримінального правопорушення;

- застосування техніко-криміналістичних засобів підвищують якість огляду. Це можливість знищити окремі сліди кримінального правопорушення, зафіксувати тактичні та процесуальні помилки тощо.

- наявність понятих сприяє законності огляду, підтвердженню факту вчинення протиправної події конкретною особою, а з іншого боку, їх подальший настрій на співпрацю з слідством може перешкоджати розслідуванню, адже, зазвичай, вони є єдиними свідками у кримінальному провадженні.

Враховуючи й аналіз вищезазначених умов у кожній конкретній ситуації проведення огляду за фактом незаконного поведіння зі зброєю та бойовими припасами, необхідні для нейтралізації можливих негативних наслідків, які перешкоджають огляду, знижують якість його проведення, і для посилення впливу сприятливих умов [6, с. 230].

Враховуючи ці умови, після встановлення факту незаконного поведіння зі зброєю та бойовими припасами, з урахування невідкладної потреби негайно оглядається місце події з метою отримання (виявлення та фіксацією) фактичних даних (процесуально-закріпленої інформації) про обставини кримінального правопорушення.

Вивчення матеріалів кримінальних проваджень² надає можливість для висновку, що проведенням огляду місця події за фактом незаконного поведіння зі зброєю та бойовими припасами вирішують три групи основних тактичних цілей:

- 1) безпосереднє вивчення обстановки місця події для з'ясування характеру і обставин кримінального правопорушення;

- 2) виявлення, фіксація та попереднє дослідження об'єктів озброєння, збирання і оцінка інших слідів та речових доказів;

² Автором узагальнено результати вивчення 120 кримінальних проваджень, пов'язаних з розслідуванням незаконного поведіння зі зброєю та бойовими припасами.

3) здобуття інформації з метою оптимізації процесу розслідування (зокрема, для встановлення особи злочинця, можливих очевидців кримінального правопорушення та додаткових джерел інформації, що вказують на походження виявлених об'єктів, їх належності до злочинця, ймовірності використання у злочинних цілях тощо).

У процесі огляду вирішуються й тактичні завдання, які достатньо повно висвітлені в роботах М.В. Щеглової, С.Г. Павлікова, В.В. Єфіменко, І.В. Капустіної, І.Ю. Рагуліна, а також узагальненні С.П. Мельниченко [7, с. 118–121] та О.С. Тарасенко [8, с. 152–154]. За їх висновками, тактичні завдання огляду місця події за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами повинні бути трансформовані з урахування тієї обставини, що безпосереднім об'єктом криміналістичного аналізу виступає предмет доказування, що, по суті, визначає окремі версії.

Окрім цього, потрібно брати до уваги й ситуації, в яких проводиться огляд місця події за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами, враховуючи специфіку її інформаційного складника. Слідчий, ґрунтуючись на отриманій інформації, відтворює модель події кримінального правопорушення, формує вірогідні висновки, які є оптимальними для ситуації, що склалася, та приймає подальші тактичні рішення. В цих випадках важливо дотримуватися криміналістичних рекомендацій щодо етапності цієї слідчої (розшукової) дії.

Так, під час підготовки до виїзду на місце події необхідно здійснити аналіз отриманої інформації щодо події; визначитись зі складом СОГ, за можливістю обов'язково залучити спеціаліста; підготувати необхідні технічні засоби як для виїзду на місце пригоди, так і для безпосереднього проведення огляду; мобілізувати (залучити та скоординувати) додаткові сили для затримання злочинця, охорони місця події (з метою збереження недоторканності обстановки й слідів кримінального правопорушення) та за наявності потерпілих, надати їм необхідну допомогу.

Після прибуття СОГ підготовчі заходи повинні включати такі елементи: визначення меж місця події з метою забезпечення її охорони, обмежуючи доступ сторонніх осіб, та у разі необхідності надання медичної допомоги потерпілим, якщо це не було виконано до прибуття слідчого; встановлення осіб, які можуть надати оперативну інформацію для висунення слідчих і розшукових версій та/чи відтворити звичайне (без змін) розташування предметів і речей на місці події; остаточне визначення коло необхідних учасників огляду, залучення до участі понять; інструктування учасників огляду про їх права та обов'язки, здійснення розстановки сил і засобів; організувати переслідування за «гарячими» слідами; оповістити територіальні органи про характер кримінального правопорушення та прикмети злочинця; визначити об'єкти пошуку; визначити тактичні прийоми огляду обстановки місця події та окремих її елементів; визначити порядок пересування місцем події та фіксацію її обстановки.

Одразу після підготовчих заходів розпочинається безпосередній огляд місця події, під час якого діяльність слідчого набуває дослідницького характеру [8, с. 162]. Визначення межі місця події є початком для здійснення загального огляду концентричним методом, коли огляд ведеться по спіралі від периферії до центру місця події, під яким, зазвичай, розуміється найважливіший об'єкт (об'єкти озброєння, їх елементи) або умовне місце (місце виготовлення, зберігання (схованки), концентрації інших (суміжних) слідів кримінального правопорушення).

Огляд приміщень, огороженої ділянки місцевості та інших «ускладнених» територій здійснюється фронтальним методом, який становить собою лінійний метод огляду площ від одного з кордонів, прийнятого за вихідний, до іншого. Якщо ситуація вимагає розширення меж місця події, то доцільно використовувати ексцентричний

метод дослідження або суміжний спосіб із використанням зазначених методів.

Вивчення матеріалів кримінальних проваджень за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами дозволило визначити, що огляду підлягають такі найбільш значущі вузлові місця як: місце виявлення об'єктів озброєння – 9.2%; місце затримання особи з об'єктами озброєння – 53.4%; місце схованки (зберігання) об'єктів озброєння (покинуті об'єкти, відкрита місцевість) – 7.5%; місце збуту або «закладки» об'єктів озброєння – 5%; транспортні засоби, в яких переміщувались об'єкти озброєння – 8.3%; місце виготовлення/перероблення об'єктів озброєння – 5.8% та інші місця «концентрації» слідів кримінального правопорушення – 10.8%.

Детальний огляд місця події, зазвичай, пов'язаний з оглядом об'єктів озброєння. Це один із самих відповідальних етапів огляду, адже ускладнений тим, що об'єкти озброєння все ще є реальним джерелом небезпеки. Фіксація об'єктів починається із їх фотографування, тобто із статичної стадії. Надалі оглядаються їх зовнішні ознаки та особливості. При огляді зброї «... визначається її калібр, система, модель, зразок. Встановлюється, чи заряджена зброя, зведений чи курок (ударник, затвор), ударно-спусковий механізм на запобіжнику. Звертають увагу на її конструкцію і зовнішній стан механізмів. Вимірюють довжину, висоту (пістолетів і револьверів), діаметр каналу ствола та патронника. Особливе значення мають заводські маркувальні позначення і клейма. На нарізну зброю зазвичай наносяться: державні збройові знаки – емблеми крани-виробника; емблеми фірми-виробника; емблеми заводу-виробника; тексти різного змісту – найменування фірми або заводу-виробника, країни, в які виготовлено зброю, його номер і рік випуску, калібр» [9, с. 93].

Аналогічний огляд проводять і з виявленою переробленою та саморобною зброєю, додатково акцентуючи на виявленні індивідуальних поверхневих ознаках, що вказують на конструктивні зміни та особливості такого об'єкту. В обов'язковому порядку відзначають розбіжність між основними частинами зброї (заміна на елементи зброї іншої модифікації), спосіб з'єднання цих частин, наявність маркувальних позначень, їх зміст. При огляді саморобної зброї також звертають увагу на спосіб з'єднання її основних елементів: заклепки, зварювання, ізоляційні стрічки, дроти, цвяхи.

При огляді бойових припасів, перш за все, відзначають частини, з яких він складається, його розмір в цілому та окремих частин, їх з'єднання (спосіб кріплення кулі в гільзі), надалі описується «... форма гільзи (циліндрична або плішко подібна), її колір металу, маркувальні позначки, розміри, наявність і форми слідів зброї. При описі кулі (дробу) відзначається вид перепони, розміри ушкодження кулі, наявність на кулі сторонніх речовин» [10].

У статичній стадії огляду значну увагу приділяють і виявленню слідів як на самих об'єктах озброєння, так і на поверхнях оточуючих їх предметів. Зокрема, це відбитки пальців, мікроволоконна, волосся, сліди крові та мікрочастинки інших речовин.

На заключному етапі огляду здійснюється вилучення речових доказів в установленому законом порядку [11, 12]: пред'являються понятим та іншим учасникам слідчої (розшукової) дії, упаковуються та опечатуються. Спосіб упаковки повен забезпечувати їх схоронність від пошкодження, псування, погіршення або втрати властивостей, завдяки яким вони мають доказове значення. Надалі відповідно до вимог ст.ст. 104-106, 223, 237 КПК України складається протокол огляду та додатки до нього, з якими ознайомлюються всі учасники огляду, підтверджуючи це підписами на кожній сторінці документу.

Вивчення матеріалів кримінальних проваджень за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами показало, що слідчі під час проведення огляду

допускають такі характерні тактичні та процесуальні помилки й прорахунки: не залучення до участі в огляді необхідних спеціалістів; недостатньо широко використовується необхідні науково-технічні засоби; наявні помилки в орієнтуванні об'єкта огляду щодо непорушних орієнтирів або взагалі їх відсутність; відсутність або здійснення неповного чи неякісного опису обстановки місця події, виявлених об'єктів озброєння, інших предметів і слідів кримінального правопорушення; використання специфічної термінології, що ускладнює сприйняття обстановки місця події; відсутність зазначення способу виявлення й упакування об'єктів озброєння, слідів й інших знарядь злочинної діяльності; порушення правил їх упакування; під час фото-, відео фіксації не застосовувались такі окремі прийоми фотозйомки, як орієнтуюча, детальна та панорамна; відсутність схеми та/або фототаблиці місця події; відсутність у схемах та/або фототаблицях заголовків та пояснювальних надписів або ці написи виконані у шаблонній формі, що ускладнює сприйняття відображених елементів обстановки події; наявність рапортів про відсутність фото таблиць, інформаційних носіїв, при

застосуванні відео зйомки, до протоколу огляду внаслідок технічних несправностей засобів фото-, відео фіксування; відсутність підписів усіх учасників огляду або не на кожній сторінці протоколу; відсутність занесення до протоколу заяв, клопотань, доповнень та уточнень (встановлені нами за іншими документами у матеріалах кримінальних проваджень).

Висновки. Вищенаведене дає підстави стверджувати, що огляд місця події за фактом незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами є не тільки невід'ємною, але й специфічною слідчою (розшуковою) дією, при якій необхідно враховувати низку умов, які впливають на діяльність слідчого, зокрема інформаційну складову обстановки місця події для визначення організаційно-тактичних заходів, нейтралізації можливих негативних наслідків і посилення впливу сприятливих умов.

Від якості проведення огляду залежить подальший хід розслідування. Вдосконалення тактики огляду та впливу його результатів на проведення інших слідчих (розшукових) дій за цією категорією проваджень є перспективним напрямом наукових розробок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI, зі змінами [Електронний ресурс]. Офіційний веб-портал ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (Дата звернення: 10.09.2019).
2. Винницький Л.В. Теоретические и практические проблемы следственного осмотра: дис. ... док. юрид. наук. / Л.В. Винницький. М. : ВШ МВД, 1990. 448 с.
3. Осмотр места происшествия. практ. пособие / А.И. Дворкин. М. : Юристь, 2000. 336 с.
4. Мальцев О.А. Осмотр места происшествия как источник получения исходных данных о личности преступника. Текст лекции / О.А. Мальцев. Новосибирск : Изд-во НГАЭиУ, 2001. 42 с.
5. Организация и тактика осмотра места происшествия: учеб. пособие / А.Ф. Облаков, А.Т. Тимбербаев. Хабаровск : Изд-во Хабар. ВШ МВД РФ, 1992. 96 с. (С. 3–74).
6. Кравчук П.Ю. Огляд під час розслідування дій, що дезорганізують роботу установ виконання покарань. *Вісник «Право і суспільство»*. Ч. 2/2018. С. 228–233.
7. Мельниченко С.П. Криміналістична характеристика та особливості розслідування незаконного переміщення вогнепальної зброї: дис. ... канд. юрид. наук / С.П. Мельниченко. ДДУВС. Дніпро, 2016. 223 с.
8. Тарасенко О.С. Розслідування незаконного поводження з вогнепальною зброєю, що вчиняється злочинними об'єднаннями: дис. ... канд. юрид. наук. / О.С. Тарасенко. ДДУВС. Дніпро, 2017. 283 с.
9. Ефименко В.В. Расследование хищений огнестрельного оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств (по материалам следственно-прокурорской практики военной прокуратуры Дальневосточного военного округа): дис. ... канд. юрид. наук / В.В. Ефименко. Владивосток, 2002. 192 с.
10. Криміналістичне дослідження вогнепальної зброї (судова балістика) [Електронний ресурс]. Мультимедійний підручник «Криміналістика» НАВС. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/kriminalist/lections/lection_2.8.html#4 (Дата звернення: 11.09.2019).
11. Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження, затверджений постановою КМУ від 19.11.2012 № 1104 [Електронний ресурс]. Офіційний веб-портал ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-p> (Дата звернення: 11.09.2019).
12. Інструкція про порядок вилучення, обліку, зберігання та передачі речових доказів у кримінальних справах, цінностей та іншого майна органами дізнання, досудового слідства і суду (в новій редакції), затверджений Наказом ГПУ, МВС, ДПАУ, СБУ, ВСУ, ДСАУ від 27.08.2010 № 51/401/649/471/23/125 [Електронний ресурс]. Офіційний веб-портал ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0051900-10> (Дата звернення: 11.09.2019).